

Literatura Espanyola de la Il·lustració i del Romanticisme

Codi: 106358
Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2504211 Llengua i Literatura Espanyoles	OB	2	2

Professor/a de contacte

Nom: Montserrat Amores Garcia

Correu electrònic: montserrat.amores@uab.cat

Idiomes dels grups

Podeu accedir-hi des d'aquest [enllaç](#). Per consultar l'idioma us caldrà introduir el CODI de l'assignatura. Tingueu en compte que la informació és provisional fins a 30 de novembre de 2023.

Prerequisits

Atès que l'estudiant ha demostrat, mitjançant l'obtenció dels crèdits corresponents a les assignatures de formació bàsica, haver adquirit les competències bàsiques, ha de ser capaç d'expressar-se amb correcció oralment i per escrit.

Així mateix es considera que l'estudiant coneix les normes generals de presentació d'un treball acadèmic. No obstant, podrà aplicar les normes específiques que pugui indicar-li el professor de l'assignatura, si així ho creu necessari.

Objectius

L'assignatura es proposa oferir una visió panoràmica de la literatura espanyola en els inicis de la modernitat, des de mitjan segle XVIII fins a mitjans del XIX. Es posarà especial atenció en la descripció de les diferents corrents i tendències estètiques que s'entrecreuen en les etapes anomenades Il·lustració i Romanticisme, en relació amb el moment històric en què es desenvolupen. Per a això es prendrà com a centre d'atenció la lectura i anàlisi d'alguns dels textos fonamentals d'aquestes etapes, períodes, moviments o tendències.

Competències

- Actuar amb responsabilitat ètica i amb respecte pels drets i deures fonamentals, la diversitat i els valors democràtics.
- Demostrar habilitats per treballar de manera autònoma i en equip a fi d'assolir els objectius planificats en contextos multiculturals i interdisciplinaris.

- Elaborar argumentacions aplicables als àmbits de la literatura hispànica, de la teoria literària, de la llengua espanyola i la lingüística, i avaluar-ne la rellevància acadèmica.
- Fer servir la metodologia i els conceptes de l'anàlisi literària tenint en compte fonts i contextos.
- Identificar els períodes, tradicions, tendències, autors i obres més significatives de la literatura en llengua espanyola en el seu context historicosocial.
- Que els estudiants hagin demostrat que comprenen i tenen coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es basa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda d'aquell camp d'estudi.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Reconèixer les principals teories, temes i gèneres de la literatura en els diferents països de parla hispànica.
- Utilitzar les eines digitals i les fonts documentals específiques per a la captació i l'organització d'informació.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar els trets dels gèneres literaris de la Il·lustració i del Romanticisme espanyols.
2. Comentar un text tenint en compte les figures de pensament i d'expressió.
3. Contextualitzar històricament, socialment i ideològicament la producció literària de la Il·lustració i del Romanticisme.
4. Elaborar i presentar treballs acadèmics.
5. Elaborar resums o ressenyes de treballs acadèmics.
6. Fer servir la terminologia adequada en la construcció d'un text acadèmic i en la transmissió dels seus coneixements.
7. Fer servir les eines digitals per a l'obtenció, classificació, interpretació i anàlisi de dades rellevants relacionades amb l'estudi de la llengua i de la literatura espanyoles.
8. Fer servir les fonts tradicionals per a l'obtenció, classificació, interpretació i anàlisi de dades rellevants relacionades amb estudi de la llengua i de la literatura espanyoles.
9. Interpretar críticament la bibliografia.
10. Interpretar críticament obres literàries tenint en compte el seu context històric i social.
11. Justificar les característiques dels textos i períodes literaris objecte d'estudi en diferents tipus d'escrits acadèmics (exàmens escrits, treballs acadèmics, resums i ressenyes).
12. Reconèixer els principis de la disciplina d'estudi i les seves fonts principals.
13. Utilitzar la terminologia adequada en la construcció d'un text acadèmic.
14. Valorar, a través de l'anàlisi de produccions literàries, els prejudicis i les discriminacions que poden incloure les accions o projectes, a curt o llarg termini, en relació amb determinades persones o col·lectius.

Continguts

1. Corrents creuades al segle XVIII espanyol: Rococó, Il·lustració, Neoclassicisme, Sensibilitat il·lustrada.
2. La prosa de la Il·lustració, entre l'assaig i la novel·la.
 - * Lectura obligatòria: *Cartas marruecas. Noches lúgubres* de José Cadalso.
3. Trets generals del teatre neoclàssic: de la tragèdia heroica a la comèdia sentimental i de costums. El teatre popular.
4. La poesia il·lustrada: didactisme i sentimentalitat.
 - * Lectura obligatòria: Antologia de la poesia del XVIII preparada per la professora
5. La recepció del Romanticisme europeu a Espanya.

6. La poesia romàntica: d'Espronceda a Bécquer.

* Lectura obligatòria: *El estudiante de Salamanca* de José d'Espronceda.

7. La prosa en el Romanticisme: novel·la històrica, costumisme i relats fantàstics.

8. El drama romàntic.

* Lectura obligatòria: *Don Álvaro o la fuerza del sino*, de Ángel de Saavedra.

Lectures obligatòries

* José Cadalso, *Cartas marruecas. Noches lúgubres*, ed. de Emilio Martínez Mata y estudio preliminar de Nigel Glendinning, Barcelona, Crítica (Biblioteca Clásica); *Cartas marruecas. Noches lúgubres*, ed. de Joaquín Arce, Cátedra (Letras Hispánicas).

* *Poesía española del siglo XVIII*, edición preparada por la profesora.

* José de Espronceda, *El estudiante de Salamanca. El diablo mundo*, edición de Robert Marrast, Madrid, Castalia (Clásicos Castalia).

* Ángel de Saavedra, Duque de Rivas, *Don Álvaro o la fuerza del sino*, ed. de Miguel Ángel Lama y estudio preliminar de Ermanno Caldera, Barcelona, Crítica (Biblioteca Clásica, 91); *Don Álvaro o la fuerza del sino*, ed. de Alberto Sánchez, Cátedra (Letras Hispánicas), *Don Álvaro*, ed. de Enrique Baltanás, Alianza.

Metodologia

L'aprenentatge d'aquesta assignatura per part de l'alumne es distribueix de la manera següent:

- Activitats dirigides. Aquestes activitats es divideixen en classes magistrals i en seminaris i pràctiques dirigits pel professor, en què es combinarà l'explicació teòrica amb la discussió dels textos.
- Activitats supervisades. Es tracta de tutories programades pel professor, dedicades a la correcció i comentari de problemes en els diferents nivells d'anàlisi literària.
- Activitats autònomes. Aquestes activitats inclouen tant el temps dedicat a l'estudi personal com a la realització de treballs i comentaris analítics, així com a la preparació de presentacions orals.
- Activitats d'avaluació. L'avaluació de l'assignatura es durà a terme mitjançant proves escrites.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes magistrals i pràctiques dirigides pel professor	60	2,4	1, 3, 6, 12, 13
Tipus: Supervisades			

Tutories programades per professor i comentari de problemes	12	0,48	7, 8, 9, 10, 13, 14
Tipus: Autònomes			
Estudi personal i realització de treballs, comentaris analítics i presentacions.	75	3	1, 3, 6, 12, 14

Avaluació

Per optar a l'aprovat és obligatori haver completat totes les lectures del curs.

L'avaluació de l'assignatura es sustentará en les següents activitats (s'indica entre claudàtors el pes específic de cadascuna d'elles en la nota final):

- 1) Un comentari de text relacionat amb el tema que el professor impartirà el primer dia de classe i que es farà en una classe dedicada a aquesta activitat [20%]. Opcionalment, l'alumnat podrà matricular-se a les activitats relacionades amb el projecte d'innovació docent "Humanitats digitals i romanticisme. Una eina per a l'aprenentatge de competències bàsiques i transversals", el contingut de la qual es desenvolupa al final d'aquest apartat d'avaluació.
- 2) Una prova escrita sobre la matèria impartida durant la primera meitat de l'assignatura [40%], que abastará els temes relatius a la Il·lustració i les lectures corresponents a aquest període.
- 3) Una segona prova escrita sobre la matèria impartida en la segona meitat de l'assignatura [40%], que abastará els temes relatius al Romanticisme i les lectures corresponents a aquest període.

Quant a l'expressió escrita, s'entén que l'estudiant redacta paràgrafs amb contingut ple, coherents i ben desenvolupats. Les faltes (d'ortografia, sintaxi, errors de puntuació, repeticions innecessàries, anglicismes, catalanismes, etc.) descomptaran 0,25 punts cadascuna. Quedará directament suspesa una prova amb més de 10 faltes.

Les activitats, pràctiques i treballs presentats en l'assignatura hauran de ser originals i no s'admetrà, sota cap circumstància, el plagi total o parcial de materials aliens publicats en qualsevol suport. La persona matriculada a l'assignatura ha d'explicitar convenientment, segons els usos de la documentació bibliogràfica, l'autoria de totes les cites i l'ús de materials aliens. L'eventual presentació de material no original sense indicar adequadament el seu origen, ocasionará automàticament la qualificació de suspens (0) sense possibilitat de recuperació. En cas que l'estudiant realitzi qualsevol irregularitat que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'un acte d'avaluació (plagi, ús de la IA...), es qualificará amb 0 aquest acte d'avaluació, amb independència del procés disciplinari que s'hi pugui instruir. En cas que es produeixin diverses irregularitats en els actes d'avaluació d'una mateixa assignatura, la qualificació final d'aquesta assignatura serà 0.

La revisió de les proves es realitzarà en una entrevista prèviament convinguda amb la professora (Moodle) qui informarà l'alumnat de la data de revisió de les qualificacions.

L'estudiant podrà fer la recuperació del curs en el cas de suspendre una sola de les dues proves escrites de la matèria impartida [40%] i tenir una nota de conjunt mínima de 3,5. Si de conjunt mínima es troba entre 3,5 i 4,9, però ha suspès les dues proves [40% + 40%], no podrà presentar-se a la recuperació.

El resultat de la prova de recuperació substituirà la nota de la prova suspesa per calcular la nota final de l'assignatura.

Es considerarà "No avaluable" quan l'estudiant no realitzi cap de les activitats o proves, o només una. L'elaboració de dues activitats suposa la voluntat de l'estudiant de ser avaluat en l'assignatura.

Avaluació única

Per optar a l'aprovat és obligatori haver completat totes les lectures del curs. L'avaluació consistirà en la redacció d'un comentari de text, facilitat prèviament al Moodle de l'assignatura [20%]; una prova escrita sobre la Il·lustració i les lectures obligatòries del curs [40%], i una segona prova sobre el Romanticisme i les seves lectures obligatòries corresponents [40%].

S'aplica el mateix sistema de recuperació que per a l'avaluació continuada.

Per a la resta de consideracions sobre la correcció a l'expressió escrita, el plagi, la revisió de les proves i la qualificació de "No avaluable" s'aplicaran les normes de l'avaluació continuada.

Activitat optativa: 20% de la nota final que substitueix el comentari de text

Opcionalment, l'estudiantat podrà realitzar una sèrie d'activitats per millorar-ne l'expressió oral i escrita de l'espanyol, l'ús de les eines digitals i desenvolupar la consciència de la perspectiva de gènere. En aquest cas, es podrà triar una d'aquestes dues opcions:

- a. Redactar el contingut d'un informe sobre un conte o autor o autora del Romanticisme espanyol, activitat individual sota la supervisió de la professora.
- b. Crear un pòdcast sobre un dels temes del curs relacionats amb el Romanticisme en grups de quatre o cinc persones, activitat també tutoritzada.

Totes dues opcions contempen una classe sobre el conte del segle XIX i les humanitats digitals, i la conferència d'una especialista en el tema.

L'alumnat podrà consultar els continguts, cronograma i documents relatius a aquesta activitat al Moodle de l'assignatura des del primer dia de classe.

Activitats d'avaluació continuada

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Participació activa a classe	10%	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14
Proves escrites	90%	3	0,12	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14

Bibliografia

La professora proporcionarà a l'alumnat una bibliografia específica (articles, capítols de llibre, llibres, etc.) per a cada bloc. La majoria d'aquests recursos es publicaran al Campus Virtual.

Aguilar Piñal, Francisco (1991), *Introducción al siglo XVIII*, Madrid, Júcar.

Albiach Blanco, María-Dolores (2011), *Historia de la literatura española. 4. Razón y sentimiento (1692-1800)*, Barcelona, Crítica.

Alborg, Juan Luis (1980), *Historia de la literatura española, IV: El Romanticismo*, Madrid, Gredos.

Alonso, Cecilio (2010), *Historia de la Literatura Española. Vol. 5. Hacia una literatura nacional (1808-1898)*, Barcelona, Crítica.

Álvarez Barrientos, Joaquín (1991), *La novela del siglo XVIII*, Madrid, Júcar.

*Álvarez Barrientos, Joaquín (2005), *Ilustración y Neoclasicismo en las letras españolas*, Madrid, Síntesis (*Historia de la Literatura Universal. Literatura Española*, 18).

- Álvarez Barrientos, Joaquín (2008), *Los hombres de letras en la España del siglo XVIII. Apóstoles y arribistas*, Madrid, Castalia.
- Amorós, Andrés (ed.) (1998), *Antología comentada de la Literatura española. Siglo XVIII*, Madrid, Castalia.
- Arce, Joaquín (1980), *La poesía del siglo ilustrado*, Madrid, Alhambra.
- Bolufer, Mónica (2019), *Arte y artificio en la vida en común: Los modelos de comportamiento y sus tensiones en el Siglo de las Luces*, Madrid, Marcial Pons Historia.
- *Caldera, Ermano (2001), *El teatro español en la época romántica*, Madrid, Castalia.
- Cantos Casenave, Marieta (ed.) (2022), *Mitos e imaginarios de España (1831-1879)*, Madrid, Vervuert.
- *Carnero, Guillermo (coord.) (1995), *Siglo XVIII (I y II)*, Tomo 6 y 7 de la *Historia de la literatura española* dirigida por Víctor García de la Concha, Madrid, Espasa Calpe.
- *Carnero, Guillermo (coord.) (1996), *Siglo XIX (I)*, Tomo 8 de la *Historia de la literatura española*, dirigida por Víctor García de la Concha, Madrid, Espasa Calpe.
- Caso González, J.M. (ed.) (1983), *Ilustración y Neoclasicismo. Historia y crítica de la literatura española*, Barcelona, Crítica
- *Checa, J., J.A. Ríos e Irene Vallejo (1992), *La poesía del siglo XVIII*, Madrid, Júcar.
- Domínguez Ortiz, Antonio (1976), *Sociedad y Estado en el siglo XVIII español*, Barcelona, Ariel.
- Enciso, Luis Miguel (2001), *La Europa del siglo XVIII*, Barcelona, Península.
- Fontana, Josep (2015), *La época del liberalismo*, en Josep Fontana y Ramón Villares (dirs.), *Historia de España*, vol. 6, Barcelona, Crítica / Marcial Pons.
- García Hurtado, Manuel (coord.) (2009), *La vida cotidiana en la España del siglo XVIII*, Madrid, Sílex.
- Gies, David T. (ed.) (1989), *El Romanticismo*, Madrid, Taurus («El escritor y la crítica», 197).
- Gies, David T. y Sebold, Russell P. (eds.) (1992), *Ilustración y Neoclasicismo. Primer Suplemento. Historia y crítica de la literatura española*, Barcelona, Crítica.
- *Gies, David T. (1998), *El teatro en la España del siglo XIX*, Cambridge, Cambridge University Press.
- *Llorens, Vicente (1989), *El Romanticismo español. Ideas literarias. Literatura e historia*, Madrid, Castalia.
- Lynch, John (1991), *Historia de España, XII. El siglo XVIII*, Barcelona, Crítica.
- Marrast, Robert (1989), *Espronceda y su tiempo*, Barcelona, Crítica.
- Montesinos, J.F. (1955), *Introducción a una historia de la novela española del siglo XIX*, Madrid, Castalia, 3ª edición ampliada de 1973.
- Molina, Álvaro (2013), *Mujeres y hombres en la España ilustrada. Identidad, género y visualidad*, Madrid, Cátedra (Ensayos Arte Cátedra).
- *Navas Ruiz, Ricardo (1990), *El Romanticismo español*, Madrid, Cátedra.
- Navas Ruiz, Ricardo (1971), *El Romanticismo español. Documentos*, Salamanca, Anaya.
- Palacios Fernández, Emilio (2002), *La mujer y las letras en la España del siglo XVIII*, Madrid, Arcadia de las Letras.

Payán, Juan Jesús (2022), *Los conjuros del asombro: Expresión fantástica e identidad nacional en la España del siglo XIX*, Newark, Juan de La Cuesta-Hispanic Monographs.

Pérez Magallón, Jesús (2001), *El teatro neoclásico*, Madrid, Ediciones del Laberinto.

*Romero Tobar, Leonardo (1994), *Panorama crítico del Romanticismo español*, Madrid, Castalia.

Sánchez-Blanco, Francisco (1991), *Europa y el pensamiento español del siglo XVIII*, Madrid, Alianza.

Sánchez-Blanco, Francisco (1992), *La prosa del siglo XVIII*, Madrid, Júcar.

Sánchez-Blanco, Francisco (1997), *La Ilustración en España*, Madrid, Akal.

Sánchez-Blanco, Francisco (ed.) (1998), *El ensayo español. 2. El siglo XVIII*, Barcelona, Crítica.

Sánchez-Blanco, Francisco (1999), *La mentalidad ilustrada*, Madrid, Taurus.

Sebold, Russell P. (1989), *El rapto de la mente. Poética y poesía dieciochesca*, Barcelona, Anthropos.

Tuñón de Lara, Manuel (2000), *La España del siglo XIX*, 2 vols., Madrid, Akal.

Zavala, I.M. (1971), *Ideología y política en la novela del siglo XIX*, Salamanca, Anaya.

*Zavala, Iris (ed.) (1982), *Romanticismo y realismo. Historia y crítica de la literatura española*, Barcelona, Crítica.

*Zavala, Iris, (ed.) (1994), *Romanticismo y realismo. Primer suplemento. Historia y crítica de la literatura española*, Barcelona, Crítica.

Biblioteca Virtual Miguel de Cervantes

(www.cervantesvirtual.com)

Bibliotecas de Autor:

Gustavo Adolfo Bécquer

José Cadalso

José de Espronceda

Leandro Fernández de Moratín

Tomás de Iriarte

Juan Meléndez Valdés

Ángel de Saavedra, Duque de Rivas

Félix María de Samaniego

Programari

Moodle, TEAMS.